Література

Дейк ван Т.А. Язык. Познание. Коммуникация. – М.: Прогресс, 1989. – 310с. *Иссерс О.С.* Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. – М.: Едиториал УРСС., 2003. – 284 с. *Клюев Е В*. Речевая коммуникация: Учеб. Пособие для университетов и институтов. – М., 2002. – 320 с. *Койт М., Ыйм Х*. Понятие коммуникативной стратегии и модели общения // Уч. Записки Тартус. ун-та.– Турту, 1988. – Вып. 793. – С. 97-112. *Милованова М.В.* Лингвокультурологические характеристики категории посессивности в русском и немецком языках: Автореф. дис... докт. филол. наук: 10.02.20/ Волгоградский государственный педагогический университет – В., 2007. – 42с. *Місягіна І.М.* Деякі аспекти аналізу комунікативної стратегії ухильності засобами лінгвістики та логіки // Лінгвістичні студії: Зб. наук. праць. Випуск 16. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – С.378-385. *Филлмор Ч.* Фреймы и семантика понимания. // Новое в зарубежной лингвистике. – Выпуск 23. – М.: Прогресс, 1988. – С. 52-92. *Marvin Minsky.* A Framework for Representing Knowledge. [Електронний ресурс]. – MIT-AI Laboratory Memo 306, 1974: http://web.media.mit.edu/~minsky/papers/Frames/frames.html

ПАНЧЕНКО О.О.
(Запорізький нац. ун-т)

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ КОНЦЕПТУ «ЛЮБОВ» В АНГЛІЙСЬКІЙ ПАРЕМІОЛОГІЇ

Згідно ідеї В. Фон Гумбольдта, саме мова робить людину людиною. У цьому аспекті є важливим дослідження мови у її тісному зв'язку з людською свідомістю, мисленням, соціальним статусом та практичною діяльністю у суспільстві. Виходячи з необхідності досягнення поставленної мети на сучасному етапі розвитку лінгвістична наука все більше уваги приділяє вивченню ролі людини у мові та дослідженню мовних картин світу, зокрема мовної та концептуальної.

Саме цим питанням займається одна з наймолодших та перспективних галузей мовознавства – концептуальна лінгвістика.

Актуальність нашої статті зумовлена зацікавленістю вчених-лінгвістів поглибленим вивченням функціонування концептів у сучасних мовних картинах світу.

Отже, перш за все треба встановити, що саме є концептом.

Термін «концепт» широко використовується у різних сферах лінгвістичної науки. Період затвердження будь-якого терміну у науці безпосередньо пов'язаний з певної довільністю його застосування, розмитістю кордонів, змішуванням з близькими за значенням та/або мовними формами термінами.

Термін «концепт» має довгу історію та неодноразово піддавався переосмисленню. До останнього часу він використовувався переважно у математичній логіці та логічній семантиці, де він утотожнювався з поняттям, сенсом імені та з інтенсіоналом. Крайнім проявом логістичного розуміння концепту стало його тлумачення як сутності більш високого рівня абстрактності, ніж поняття, як результата не прагматичних узагальнень сприймаємої дійсності, а лише наукового дослідження певного матеріалу.

О.О. Залєвская визначає концепт як об'єктивно існуюче у свідомості людини перцептивно-когнітивно-афективне утворення динамічного характеру на відміну від понять та значень як продуктів наукового опису (конструктів) [Залевская 2001, с.39].

О.С. Кубрякова пропонує визначати концепт як оперативну одиницю пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи та мови мозку, усієї картини світу [Кубрякова 1996, с.90-92].

Г. Вежбицька дає кілька визначень терміна «концепт» [Вежбицкая 1999, с.549]. Вона описує концепт як об'єкт ідеального світу, маючий ім'я, визначений за допомогою набора семантичних примітивів, віддзеркалюючий специфічні культурно-зумовлені представлення людини про дійсність.

Враховуючи попередні визначення нам імпонує зауваження В.П. Москвіна у розумінні концепту як культурного вагомого та культурно-специфічного утворення, який вважає концепт актуальним і цінним утворенням для носіїв мови, яке є темою значної кількості прислів'їв, приказок, фольклорних сюжетів, літературних текстів та об'єктивуємe значною кількістю синонімів [Москвін 1996, с.104].

Велике інформативне значення для дослідження концепту (в тому числі концепту «любов») мають паремії. В них ми знаходимо застиглі осмислення того чи іншого концепту, які склалися на протязі тривалого часу та які змінюються залежно від місця, часу та умов проявлення концептуальних сутностей в житті суспільства, окремих суспільних груп, окремої людини. Один і той самий концепт бачиться різними людьми по-різному і саме завдяки цьому феномену стає можливим виокремити його багатошаровість та мультиаспектність.

Отже, що саме треба розуміти під поняттям «паремія»? На думку Савєнковой до паремій відносяться стійкі в мові та відтворюємі в мовленнєвому процесі анонімні висловлювання, які є придатними для вживання у дидактичних цілях [Савенкова 2002, с.67]. Як правило, це прислів'я та приказки.

Прислів'я – це короткі, стійкі та, як правило, ритмічно організовані висловлювання повчального характеру, які справедливо вважають згустками народної мудрості – народним культурним досвідом, який зберігається в мові та передається з покоління в покоління.

На відміну від прислів'їв приказки - це закінчені в граматичному відношенні речення, які мають лише буквальний план.

Прислів'я та приказки як своєрідні мікротексти наділені такою семантико-прагматичною характеристикою як образність, завдяки якій той чи інший експлікований концепт відображається його носіями, з одного боку, глибоко та об'ємно та, з іншого боку, володіє (відносно його носіїв та їх комунікації) великою лінгвопсихологічною привабливістю.

Дослідження концепту «любов» за допомогою пареміологічного фонду англійської мови було вибране нами не випадково, тому що екстралінгвістична інформація контенту концепту міститься в його інтерпретаційному полі, яке віддзеркалюється в прислів'ях, приказках та афоризмах. В пареміологічному фонді мови зберігаються специфічні риси повсякденної свідомості етносу.

Таким чином, **метою** даної статті є встановлення особливостей вживання та функціонування концепту «любов» у пареміологічному фонді англійської мови, аналіз його пареміологічної реалізації та класифікація паремій з тематикою «любов».

Матеріалом для дослідження взято словники прислів'їв та приказок англійської мови Апперсона [Apperson G.L. The Wordsworth Dictionary of Proverbs 2006], Р. Фергюсона [Fergusson, 1995] а також «Стислий оксфордський словник прислів'їв [CODP, 1998].

Розглянемо деякі словникові визначення слова «love»:

1. Дещо, що тобі подобається, або те, що тобі подобається робити більш за все; хтось, до кого ти відчуваєш романтичні почуття [American English 1997, с.483];
2. Чарівний або величний, благородний приклад, випадок або подія [Webster 1993, с.1340];
3. Ніжна прихильність, любов [Webster Collegiate 1981, с.20];
4. Почуття симпатії та турботливе ставлення до когось як, наприклад, до членів вашої сім'ї або близького друга [Macmillan 2002, с.851].

Під час спроби класифікації паремій з тематикою «любов» нами було використане поняття «логема». Логема (термін П.В. Чеснокова) – це логіко-семантична одиниця узагальненого характеру, під яку можуть бути підведені окремі групи паремій. Логема виступає в якості узагальнюючої вихідної думки, яка об'єднує групи конкретних характеристик та оцінок окремих культурно значущих сутностей, які присутні в пареміологічному фонді.

Отже, на наш погляд, паремії з тематикою «любов», виражені в англійському пареміологічному фонді, можуть бути зведені до чотирьох логем:

1. Логема, яка визначається всемогутністю, непідконтрольністю, невідворотністю цього почуття – ніщо не в змозі протистояти любові (*love conquers all; love rules his kingdom without a sword; love makes the world go round; love will go through stone walls; love is as strong as death* [Song of Solomon 8:6]; *love is above King or Kaiser, lord or laws*); любов неможливо штучно створити та приховати (*love is free; love cannot be forced; love is not fair – one may fall for a bugbear; a man has choice to begin love, but not to end it; love and a cough cannot be hid*); любов спонукає людину пробачати (*love covers many infirmities; in love is no lack*); довіряти (*where love is, there is faith*); хвилюватися за долю близької людини (*love is full of fear*); змінюватися (*love makes men orators; love makes all hard hearts gentle*).

2. Логема, до складу якої входять паремії, які означають непередаваність любові словами (*when love is greatest, words are fewest*); бачення життя крізь «рожеві окуляри» (*if Jack's in love, he's no judge of Jill's beauty; no love is foul, nor prison is fair*); справжність, щирість цього почуття (*true love never grows old; sound love is not soon forgotten*). Любов тісно контактує з іншими почуттями та емоціями, такими як ненависть (*love and hate are blood relations*), ревнощі (*love being jealous, makes a good eye look asquint*), дружба (*when love puts in, friendship is gone*), доброчесність (*love is the touchstone of virtue*). Особливий наголос ставиться на тому, що навіть «стара» любов не проходить безслідно, а залишає по собі стійку пам'ять, яка згасає лише при виникненні нового, більш сильного почуття (*old love does not rust; the new love drives out the old love*).

3. Логема, яка відображає характер цінності (оцінювання) предмету любові: любов не продається (*love is not found in the market; the love of money is the root of all evil*); грошовий достаток є доволі важливим (*when poverty comes in at the door, love flies out of the window*); невмотивованість вибору об'єкту любові (досить часто має негативну оцінку) (*love is without reason; love and knowledge live not together*).

4. Логема, до якої відносяться паремії, що відображують любов у родинному колі (*a mother's love is best of all; a mother's love never ages; he that loves the tree loves the branch*).

Понятійна система, якою ми користуємося щодня, міститься в нашому лексиконі. Вона тісно пов'язана з етнічною культурою носіїв мови, що виражається, зокрема, у фразеології, складовою частиною якої є паремії: прислів'я, приказки, загадки та ін.

Паремії віддзеркалюють ключові концепти культури, до яких відносяться такі абстрактні імена як «Совість», «Доля», «Воля», «Гріх», «Закон», «Свобода», «Батьківщина», «Любов» та ін.

У процесі зіставлення пареміологічного корпусу енциклопедичних ознак концепта «любов» зі словниковими дефініціями нами було з'ясовано, що спільними є три ознаки, а саме: любов до рідних та друзів; непрактичність; звязок та протиставлення ненависті.

Узагальнена презентація концепту «Любов» в англійській пареміології дозволяє зробити висновок про те, що в розумінні носіїв мови «любов» сприймається як

могутнє почуття, яке не піддається логічному розумінню, при цьому оцінюється внутрішнє та інтуїтивне підґрунтя вибору об'єкту любові.

Не дивлячись на те, що «любов» знаходиться в залежності від матеріальних статків та віку людини, її неможливо створити штучно або придбати за допомогою матеріальних цінностей.

Слід також відмітити той факт, що певна частина пареміологічного корпусу є спільною для багатьох європейських мов. Дослідження та викладання таких концептів – духовних універсалій як «любов» грає важливу роль у вирішенні такої актуальної задачі як комунікація між представниками різних народів та культур, виходячи з того, що мову слід вивчати в нерозривній єдності зі світом та культурою народу, для якого вона є рідною. У зв'язку з цим **перспективними** є подальші дослідження з метою порівняння паремій різних мов, зокрема англійської та української у контексті культурних особливостей та постійних змін у мовних картинах світу представників цих націй.

Література

Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков.- М., 1999.-654с. *Залевская А.А.* Психолингвистический подход к проблеме концепта. Методологические проблемы когнитивной лингвистики: Сб. науч. тр. Под ред. И. А. Стернина. - Воронеж: ВГУ, 2001.-543с. *Кубрякова Е.С., Демьянков В.З., Панкрац Ю.Г., Лузина Л. Г.* Краткий словарь когнитивных терминов. - М., ИПО «Лев Толстой», 1996.-245с. *Москвин В.П.* Классификация метафор. Языковая личность: культурные концепты: Сб. науч. тр. ВГПУ, ПМПУ. – Волгоград – Архангельск: Перемена, 1996.-с.103-113. *Савенкова Л.Б.* Русская паремиология: семантический и лингвокультурологический концепты. – Ростов-н-Д.: Изд-во Рост Ун-та. 2002.-240с. *American English*. Longman Dictionary of American English.- NY: Longman, 1997.-935p. *Apperson G.L.* The Wordsworth Dictionary of Proverbs. – Wordsworth Edition Ltd., 2006.-656p. *CODP* .The Concise Oxford Dictionary of Proverbs.- Oxford University Press. Third edition, 1998.-400p. *Fergusson Rosalind.* The Penguin Dictionary of Proverbs. Over 6000 proverbs.-London: Claremont Books, 1995.-331p. *Macmillan.* English dictionary for advanced learners. International Student Edition.-Macmillan Publushers Limited/Bloomsbury Publishing Pls., 2002.-1692p. *Webster.* Webster's Third New International Dictionary of the English Language Unabridged. Springfield, Mass.: Merriam-Webster, 1993.-1150p. *Webster's Collegiate.* Webster's New Collegiate Dictionary.- Springfield, Mass.: G.&C. Merriam Company, s.a., 1981.-1532p.

СЕМЕНЧУК А.Б.
(Запорізький нац. ун-т)

ФРЕЙМОВА СТРУКТУРА АНГЛОМОВНИХ КОНЦЕПТІВ ТЕРОРИЗМ, АНТИТЕРОРИЗМ

Мова акумулює практичне знання і досвід людини, відбиваючи численні соціально-економічні і політичні потрясіння. Переробка, збереження і подальше використання цієї інформації відбувається в мозку людини у вигляді *концептів.* Концепти розглядаються лінгвістами як „базові одиниці ментальної репрезентації" [Ніконова 2007, с. 162-163]. Концепти не є абстрагованими, „відокремленими" один від одного, навпаки, вони взаємодіють між собою, утворюючи певні системи. Як відомо, системою прийнято вважати таке інтегроване ціле, суттєві властивості якого формуються через взаємозв'язки частин [Наумова 2005, с. 89]. Тобто концептуальна